

באהבה ובאמונה

להתקרב אל ה' באהבה ובאמונה

נכון לעכשיו

הרב דב ביגון ראש מכון מאיר

נולדנו ונבדלנו בפסח

"שבת שלפני פסח קורין אותה שבת הגדול מפני הנס שנעשה בו" (ש"ע או"ח תל א). ומה היה הנס? שבשנה שיצאו ממצרים היה עשרה בניסן ביום השבת, ולקחו כל אחד מישראל שה לפסחו וקשרו בקרעי המיטה ככתוב "בעשר לחודש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית" (שמות יב ג). והמצרים ראו זה ושאלום למה זה לכם והשיבו - לשחטו לשם פסח במצות ה' עלינו, והיו שינייהם קהות על ששוחטין את אלהיהם ולא היו רשאים לומר להם דבר, ומפני שאז היה עשירי בחודש בשבת על כן קבעו לקרות שבת שלפני הפסח לעולם שבת הגדול' (שם משנה ברורה).

פעם ראשונה, בעת הופעת עם ישראל על בימת ההסטוריה טעמנו טעם של חירות אמיתית. לראשונה ישראל אומרים בריש גלי לפני משעבדיהם - אין אנו מתחשבים בכם! אנו עושים את המצווה עלינו על ידי אלקים, אין אנו עוד עבדים! ואף יותר מזה אנו מתכוונים לשחוט את הדבר שאתם מאמינים בו שהוא האלהים, דהיינו הבהמה - הבהמיות - המקודשת עליהם, והמצרים סתמו את פיהם ולא יכלו לומר להם דבר. הנס הגדול היה שעם ישראל המשועבד ומדוכא, זוקף בפעם אחת ראשו וקומתו, ואומר למשעבדיו לעין כל: עד כאן! בני חורין אנו, ועושים רק את רצון אבינו שבשמים!

נכון לעכשיו, בכל דור ודור ובכל שנה ושנה עם ישראל חוגג את יום ההולדת שלו בחג הפסח. יום הולדת הרצוף בנסים ונפלאות, שאנו מספרים עליהם כאשר אנו מסובים סביב השולחן בליל הסדר. משל לאם המספרת לילדיה ביום ההולדת על הנסים שהיו בשעת לידתם, ומפרטת כיצד הם נולדו בהשגחה מיוחדת. אבל הנס היותר גדול הוא עצם הופעת הנשמה הטובה של התינוק בעולמו. כך גם עם ישראל. הנסים שנעשו לנו במצרים הראו לעין כל שהקב"ה הוא כל יכול, אינו מוגבל ביכולתו. דבר שהתגלה בשליטה בטבע והכוונת כל המציאות כולה על פי רצון השי"ת לכבוד הולדתו של עם ישראל האהוב עליו כל כך.

אבל הנס היותר גדול הוא עצם הופעתם של ישראל כעם. עם הנבדל מכל העמים בנשמה מיוחדת שאין כמותה המאירה מאז הולדתו ועד היום את אור השי"ת בעולם - מתממשת ההבטחה של השי"ת לאברהם אבינו "ואעשך לגוי גדול", העם הגדול באיכותו שכל העולם כולו מתברך על ידו ככתוב "ונברכו בך כל משפחות האדמה" (בראשית יב), "עם הנצח" - עם שהנצח מתגלה דרכו בעולם המלא תהפוכות ושינויים. "עם עולם" - עם שהעולם כולו ניזון ממנו, מתקיים בעבורו, והוא בעבורם כלב המזרים חיים לכל האיברים והם מחיים אותו. על הנס הגדול של הולדת עם ישראל בזקיפת ראשו וקומתו לחירות עולם, אנו חוגגים את חג הפסח שהוא יום ההולדת של "בני בכורי ישראל".

בברכת חג פסח כשר ושמה
מהמצפה לישועה השלמה

2 הרב אמיר דומן
ארבעה בנינים ורבע

הרב חגי לונדין
שבת גדולה

3 הרב יורם אליהו
משמעות ההכנות, וביעור
החמץ קודם הפסח

הרב אורן טובלסי
קרבן פסח וקרבן תודה

4 הרב דוד לנדאו
אבות ובנים

ד"ר דניאל שליט (מתוך ספרו 'שיחות פנים')
שמאל-ימין

5 הרב ליאור לביא
פוסט-דמוקרטיה

6 זוגיות / אסתר אברהמי
ביעור חמץ בנישואין

8 הרב שלמה אבינו
דרך ארץ קדמה לדמוקרטיה

לתרומות סרקו <

לאלו "שאינים יודעים לשאול"
אנו פותחים פתחי תשובה מאהבה

"אֵת פֶּתַח לוֹ"

תרומות קמחא דפסחא

למכון מאיר

בטל" 02-6461328 באתר meirtv.com

או סרקו את הברקוד המצורף

ארבעה בנים ורבע

כולנו חכמים, כולנו נבונים, וכולנו כבר יודעים שארבעת הבנים כוללים כמובן גם בנות... כולנו גם למדנו לדעת שארבעת הבנים הם בעצם אבות: "אבות-טיפוס" של ארבעה ז'אנרים, סוגי נפשות ותפיסות עולם.

יתכן גם שזכינו להכרה פנימית, שהארבעה הללו קיימים ומסובים עמנו תמיד, גם במשפחות שלכאורה כל ילדיהם מעוצבים באופן דומה ושייכים לאותו "שטנץ". ומי יודע, אולי יש בינינו יחידים, או רבים, שיודעים להודות בכך שכולנו "בנים למקום ברוך הוא", ושכל ארבעת הבנים קיימים קודם כל בתוכם-עצמם. לפעמים בתקופות שונות של החיים, ולפעמים גם בבת אחת, ובצירופים שונים ('אשריך רבנו, תפסת אותי בדיוק בתקופה של חכם-תם'; 'חבר'ה, אל תשגעו אותי, אני היום רשע-חכם-שאינו יודע לשאול!').

בדור האחרון "זכינו" להכיר גם את מי שמכונה "הבן החמישי" - זה שלא הגיע כלל להסב עמנו בליל הסדר. אך הפעם אני רוצה לשתף אתכם בהיכרות עם בן משפחה חדש: "רבע בן". הוא יכול להיות גם חצי או שלישי, זה לא באמת משנה, בחרתי בכינוי "רבע בן" על משקל מה שכונה בימים עברו "רבע עוף", לציון מישוהו 'ציפלו' במיוחד. הבן הזה, הרבע, הוא יכול להיות חכם, רשע, תם או שאינו יודע לשאול, הוא יכול להיות אני, אתה או את, הוא יכול

להיות הכל - אבל הוא לא. הוא בקושי נוכח. כאשר אין האמונה האלוקית חיה בנו, אנחנו מתהלכים כצללים של עצמנו. האמון של הבורא בנו מחייה אותנו, ומחדש בנו כוחות חיים. הוא ממלא את האישיות והאופי שלנו, וצובע אותנו בצבעים עזים ועשירים. ומה אם איננו זוכרים זאת? ה'אני' האמיתי הולך ומשתכת.

במקומו באה תערובת של כוחות זרים וצבעים קנויים מבחוץ, שאינם הולמים את נשמתנו. אנו נותרים רק עם גרעיני עצמיות מקוריים, שעליהם נספחו מחלצות זרות.

מדוע זה מתאפשר? סיבות רבות. בשתי מילים: העולם מורכב. בשלוש מילים: העולם מאוד מורכב.

העולם מאפשר העלמה ובלבול, משום שאבינו שבשמים בחר כך. הבחירה החופשית היא ערך עליון מאוד בעינינו, לפי גודל האמון שלו בנו. אך היסוד לכל הוא אמונתו שמחייבה ומקיימת אותנו מעל ומעבר לכל בחירה אנושית: "אשר בחר בנו מכל עם, ורוממנו מכל לשון, וקידשנו במצוותיו... זמן חירותנו, זכר ליציאת מצרים" ("קדש" - קידוש ליליל הסדר). זוהי האמונה החיה שלנו.

תחשבו רגע, האם לא נתקלנו במצב שהזמנו ל"סדר" עשרים איש, והגיעו בסיכום כולל

'עשרים גופים ואחת עשרה וחצי נפשות'? כמה פעמים אנו בעצמנו חשים ששלחנו "מישהו אחר במקומנו" לאירוע, גם אם בפועל נכחנו שם בגופנו?

יציאת מצרים היא יציאה לא רק מעבדות, אלא "מבית עבדים פדיתנו". כי במצרים גם האדונים היו רק עבדים, שבויים בתבניות זרות וחיזוניות, מנותקים מנשמתם ומאהבת הבורא שחפץ בטובתם. ואותו הוציא משם לחירות עולם, כעם וכיחידים, ולעולם נוכל לשוב ולצאת מכל שיעבוד שהסתבכו בו. החירות והאמונה קנויים לנו בכשר וברוח.

כאשר נסב, נתבונן בעין טובה בכל הבנים, בכל הבנות, בכל גווני האופי שבהם, ובכל כוחות הנפש שבנו כהיום הזה. ניתן להם מקום מלא: 'תהיה איזה בן שתהיה, רק אל תהיה צ'יקמוק!' ולא ננסה לעצב אותם להיות מה שמוצא חן בעינינו. כמובן - ננסה לתת להם מענה הולם והוגן, אך רק אחרי שהעצמנו את מי שהם כיום. אם ככה ה' מאמין בנו, אז בואו לא נהיה 'פדלאות'. נהיה בני חורין. כי כולם - כולנו - היינו והננו בניו. חג שמח בית ישראל!

שאלות הארות ותגובות: amirduman@gmail.com

אורות הפרשה

הרב חגי לונדני ר"מ במכון מאיר

אפרוריות וקטנוניות. בשבת אחת בשנה אנו מצליחים לפרוץ את המעגליות היומיומיות, באמצעות דרשה שהינה מעבר לזמן הרגיל הננו מכינים עצמנו לקראת היציאה לחירות, לקראת הפסיחה ודילוג המדרגות שתחול עוד כמה ימים. דבר אחרון; בשבת זו אנו יוצאים ממצרי הזמן הטבעי ונוגעים בעולם העתיד, באותו "יום ד' הגדול והנורא" (מלאכי ג), אותו עידן מופלא שבו אליהו הנביא, הדמות העולה בסערה השמימה ומבטאת את הניצחון על המוות הטבעי, ישיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם. בשבת הגדול אנו קוראים את ההפטרה המבשרת לנו על ימים אחרים, בהם תופיע אחדות הכוחות בעם ישראל; הפטרה הלוחשת לנו על ימים גדולים בהם יופיעו נשמות גדולות שיתעלו מעבר למציאות הטבעית של הפירוד והחילוק ויובילו לגדולה של אותו "יום שכולו שבת".

שבת גדולה

בשבת הגדול מתרחשים כמה דברים שהופכים אותה לשבת 'גדולה'. המכנה המשותף לכולם הוא לצאת ממצרים, לצאת מהמיצרים והקטנוניות ולהיות 'גדולים': ראשית עם ישראל לוקח את האליל המצרי - השה, בעל חיים המבטא את שיא התמימות, שיא הטבעיות הפשוטה והזורמת - ועוקד אותו לרגלי המיטה; אנו עוקדים את הטבע וזוכים אותו. בהמשך אותו שבוע מופלא, הטבע כולו, על כל עשר מערכותיו: הנוזלים, המוצקים, בעלי החיים שבים, ביבשה ובאוויר, מערכות הקוסמוס ובכורי המין האנושי - כולם מקבלים צורה חדשה כאשר נולדים הגדול והחירות בעולם. בשבת זו מתבררת גדולה נוספת - הגדול שבעם הולך ודורש דרשה גדולה. תלמידי החכמים הולכים ומרימים אותנו מעבר לשגרה. המסגרת הטבעית של ימי השבוע מובילה באופן טבעי לסוג של

יהדות באהבה
מכון מאיר

לטלפנייה המתחדשת
במכון מאיר

דרושים/ות
טלפנים/יות
למערוך התרומות

שכר בסיס + בונוסים
משמרות אחה'צ/ערב

מעוניינים?
שלחו סמס 052-5121946

יהדות באהבה

שיעור הקבוע של
הרב דב ביגון שליט"א

בימי שישי ברשת "מורשת"
יידחה בשעה, וישודר ביום
שישי בשעה 4.00 אחה'צ

הציבור מזמן להאזין

מתורת החסידות

שם משמאל לשבת הגדול

הרב יורם אליהו ר"מ במכון מאיר

ליבנו, להתרחק מכל מיני שקר, צביעות וחנופה, שגורמים לנו פעמים רבות לא להיות נאמנים לעצמנו, וכל עניינה של חרות הוא להיות בן חורין ולהיות נאמן להווייתך הפנימית.

מוסיף השם משמאל שזה גם העניין, שציוותה התורה לבער את החמץ קודם הקרבת הפסח, "לא תשחץ על חמץ דם זבחי", שהגורם המרכזי המרגיל את מידת השקר בלב האדם היא מידת הגאווה. וידוע שחמץ רומז על גאווה, ולכן לדעת רבי יהודה, אין ביעור חמץ אלא בשריפה וכך לומדים גם מפרשתנו, שנאמר, "זאת תורת העולה,

היא העולה על מוקדה". דרש ר' לוי במדרש רבה ויקרא ו' - "נימוס וקילוסים הוא" כלומר חוק ומנהג מהולל לקלס אותו, "שכל המתגאה אינו נידון אלא באש" - דורשים את המילה 'העולה' - לשון גאות, מי שעולה ומתגאה - 'על מוקדה' - ידון בשריפה, באש (ע"פ המפרשים שם). אם כן באה התורה ללמד ולהדריך אותנו, לבער את החמץ, הרומז לנוגעי לבנו, כמידת השקר, הגאווה, ועוד, על ידי ביעורם כראוי, קודם הפסח, כמו שכותב השם משמאל, בעמ' סג - "זוה לימוד משכיל, שצריך מקודם לפסח, לטהר לבבו, ולא להמתין עד יגיע יום הפסח". נוכח לחירות אמיתית בליל התקדש החג.

משמעות ההכנות, וביעור החמץ קודם הפסח

תרחק:

ממשיך ומבאר השם משמאל, "עבודה זרה היא שורש השקר הנמצא בעולם, ומצוות פסח היא ההיפך מזה...". כמו שחז"ל פרשו על הפסוק, "משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם ושחטו הפסח" - "משכו ידכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן של מצווה" (מכילתא על שמות י"ב), ובזוהר הקדוש מבואר שמה שהקורבן נאכל רק בצליה - 'צלי אש', זה כדי לקיים את הפסוק, "פסילי אלוהיהם תשרפו באש", שנאמר בביעור עבודה זרה (דברים ז, כה).

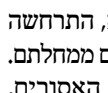
לכן בשתי מצוות אלו, בהרחקה מהשקר, שהוא מצוות לא תעשה, ובפסח, שהוא מצוות עשה - שעניינם אחד, להרחיק את העבודה זרה מהעולם, באה גם ההכנה למצווה, כמצווה מהתורה, שכמו שהרחקה מהשקר, שהיא הכנה לסילוק השקר, היא מהתורה, כך ההכנה לקורבן פסח, היא להרחיק מהשקר של עבודה זרה, ולכן היא מהתורה, ונשאר ממנה לדורות שקורבן טעון ביקור מומים ארבעה ימים.

ומכאן באנו ללמוד, אומר השם משמאל, "שעיקר ההכנה ליום טוב של פסח, לבקר כל איש את קירות לבו, לסקל את כל עניני השקר, הצביעות והחנופה". עיקר ההכנה שלפני הפסח באה לטהר את

לקראת מצוות הקרבת קורבן הפסח, ציוותה התורה לקחת את השה בעשור לחודש, לשמור אותו ארבעה ימים ולהקריבו ב"ד בניסן (שמות יב, ג-ו). מסביר רש"י, שזה היה לצורך ביקור מומים, לראות אם אין מום כלשהו בכבש. אומר השם משמאל (צו ושבה"ג, תרע"ח, עמ' פז): יש להתבונן שלא מצאנו בכל המצוות, שההכנה למצווה, תהיה מצווה שלמה בפני עצמה, כמו במצווה זו של לקיחת הפסח בעשור לחודש, שהייתה רק הכנה למצוות הפסח, ובא על-כך ציווי מיוחד, ולולי שלא מונים במניין המצוות, מצווה שהיא רק לשעתה ולא לדורות (שלדורות אין ציווי להכין אותו לשם קורבן פסח, ארבעה ימים קודם), בוודאי היא הייתה נמנית במניין המצוות, ובכל זאת למדו ממנה לדורות שקורבן, צריך ארבעה ימים ביקור מומים, עיקר הלימוד הוא מקורבן פסח ששם נכתב עניין זה לראשונה. מסביר השם משמאל על-פי מה ששמע מאביו ה'אבני נזר', בשם הרה"ק ר"ב מפרשיסחא זצ"ל"ה (זכר צדיק לברכה לחיי העולם הבא), בכל ההרחקות שעשו להרחיק את האדם מעבירה, הם מדרבנו, שעשו הרחקה ומשמרת שלא יבוא האדם לידי עבירה, חוץ מעבירת השקר, שגם ההרחקה היא מהתורה, שנאמר 'מדבר שקר

עומק הפרשה

הרב אהרן טרבלסי ר"מ במכון מאיר

ההודאה השלישית, חולה שנתרפא, התרחשה בנתינת התורה בה נתרפאו כל החולים ממחלתם. וההודאה הרביעית, יציאה מבית האסורים, התקיימה בכניסה לארץ "שלא באו ישראל לידי חירות גמור עד אחר שכבשו א"י שניטל יד האויבים לגמרי מעלינו".

קרוב תודה יוצא דופן משאר קורבנות השלמים. הם נאכלים לשני ימים ולילה אחד ואילו התודה נאכלת ליום ולילה בלבד. הנצי"ב⁵ מבאר שהסיבה לצמצום זמן אכילת התודה היא שבביל שירבה האדם להזמין את רעיו ואוהביו לסעודה, כדי שיצליח לסיים את אכילת הבשר והלחם בזמן. וכשיאכלו בחבורה יספר בעל התודה את הניסים והטובות שעשה עמו ה', וטוב ה' ואהבתו יתגברו בקרב השומעים. גם קרבן הפסח נאכל בחבורה ובאכילתו מספרים את ניסי ה' וטובותיו. וגם הוא נאכל כקורבן תודה רק לילה אחד עד הבוקר. יתרה מזאת שני הקורבנות היחידים שבהם נאמר במפורש לא להותיר מבשר הקורבן עד הבוקר הם רק קרבנות אלו. אילו היה כל אחד עושה בעצמו את ליל הסדר, ההודאה הייתה פחות חיה ותוססת. כשהרבה אנשים מספרים, כל אחד מאיר הארה משלו בטובות ה' וההודאה עשירה מגוונת ועוצמתית יותר.

שלא נהיה כפויי טובה כלפי הטובות שעשה עימנו. עולה אפוא שנדבך מרכזי בסיפור יציאת מצרים הוא אמירת תודה לה' על כל הטוב שגמל אותנו. ולפי זה לקורבן פסח הנאכל בלילה זה יש בחינה של קרבן תודה. וכך עולה גם מהטור² שכתב שנהגו באשכנז לעשות את מצות הסדר עשרון כעין לחמי קרבן תודה, משום שבפסח יצאו ישראל מבית האסורים והיוצא מבית האסורים מביא קרבן תודה.

שבת שלפני פסח לעולם נופלת בשנה לא מעוברת בפרשת צי³. נראה שקשר מרכזי בין הפרשה לפסח הוא קרבן התודה שכתוב בפרשת צו. הגמרא⁴ לומדת שארבעה צריכים להודות, יורדי הים, הולכי מדבריות, חולה שנתרפא וחבוש בבית האסורים שהשתחרר. המהרש"א מותח קו ישיר בין חייבי קרבן התודה לבין שלבי ההצלה של ישראל ממצרים. סדר המקרים בגמרא אינו כסדר הפסוקים. בפסוקים הסדר הוא מדבר, חבוש, חולה, ים, ואילו הגמרא שינתה וכתבה ים, מדבר, חולה, חבוש. מבאר המהרש"א שהגמרא כתבה לפי סדר אירועי ההצלה של ישראל ביציאת מצרים, שעברו את ארבעת המצבים בהם מתחייבים קרבן תודה. יורדי הים זו ההצלה הראשונה שירדו ישראל לים סוף וניצלו. לאחר מכן יורדי מדבריות שהלכו ישראל במדבר בעינו עד שזכו לטובות השליו והמן.

קרבן פסח וקרבן תודה

מצווה מרכזית בליל פסח היא לספר ביציאת מצרים. המצווה אמורה ללוות אותנו לאורך כל הלילה אף לאחר סיום חלקי הסדר כפי שכותב השו"ע: "חייב אדם לעסוק ביציאת מצרים, ולספר בניסים ובנפלאות שעשה הקב"ה לאבותינו, עד שתחטפנו שינה". המהר"ל¹ מקשה כיצד אנו רשאים ואף חייבים לספר נפלאות ה', שהרי כל שבח שנשבח ימעיט מערך נפלאותיו כי מי ימלא גבורות ה' ישמיע כל תהילתו. אין נברא שמסוגל להבין באמת לא את האיות ולא את הכמות בניסי הבורא. משל למלך שהיו לו אלף אלפים דינרי זהב והיו מקלסין אותו באלף דינרים של כסף. שבח כזה רק מפחית מהערך האמיתי. המהר"ל מתרץ שהסיפור בנפלאות ה' הוא כדי

ברגע הזה ובמצב הזה מתגלה קדושת הדבקות האלוקית בישראל, כולם! שלמות הדבקות האלוקית, קידוש שם שמים במידה היותר גדולה ושלמה, - מאז ולכל הדורות. מהאב והבנים: "שמע ישראל ד' אלקינו ד' אחד", ומד' אחד יש המשך לכולנו, ו"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". יוצא, אם כן, ש"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" משלים, מגבש וקובע באמת את "שמע ישראל".

מתוך כך יש המשך בגמרא: מה נעשה אנחנו? הלא "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" בא ממקור יעקב אבינו, והרי יש לנו המשך תורה מן השמים. לומר משפט זה ולהכניסו בין פסוקי התורה הוא חידוש, הרי לא אמרו משה רבנו. מצד שני, לא לומר? הרי יעקב אבינו קבע את יסוד קבלת עול מלכות שמים. מתוך כך נקבע לאומרו בלחש. מזה נמשכת שלמות ייחוד השם הגדול⁴.

1. פסחים נז, א
2. בראשית מט, ב.
3. מלאכי ג, כד
4. ע"פ שיחות הרצי" אורות התחיה פרק כ"א עמ' 265-8.

שמאל-ימין

ד"ר דניאל שליט (מתוך ספרו 'שיחות פנים' עמ' 265)

... לעולם מתקיים בלאומיות היהודית מתח בונה, פרדוקס חי, בין האוניברסליות ללאומיות.

אכן כל פרדוקס הוא שיווי-משקל רגיש, ותמיד מאיימת עליו פתולוגיה: תמיד הוא צפוי להתפרק למרכיביו. אז מופיע כל אחד מן המרכיבים כישות עצמאית ולוחמת. למשל - "ימין" ו"שמאל".

בגוף האדם, משלימה יד ימין את יד שמאל. אצל הפסנתרן תומכת יד שמאל ביד ימין ולהפך. אורגניזם בנוי מהפכים משלימים. אבל ב'פוליטיקה', שכל מהותה פילוג וכיבוש - רוצה ה'שמאל' שכל הגוף יהיה שמאלי, וה'ימין' תובע שכולו יהיה ימני.

מה זה 'ימין'? בין אומות העולם, זה הדגש על הלאומיות 'שלנו', על המסורת 'שלנו', ההסטוריה 'שלנו'. מה ששלנו הוא טוב ומה שטוב הוא אנחנו. למה? ככה.

האם זאת הלאומיות הישראלית? זאת אולי היתה הלאומיות של אברהם על עוד היה באור כשדים. אבל אברהם הוא 'אבינו' דווקא מרגע שנצטווה - "לך מארצך וממולדתך ומבית אביך": מאהבת-המולדת הטבעית ומאהבת-העם הטבעית ואפילו מאהבת-המשפחה הטבעית (והלא המשפחה, העם והמולדת, הם שלושת עמודי הימין באשר הוא). אמנם, כל שלוש האהבות חוזרות ומופיעות - אבל לאחר שינוי צורה מוחלט, כיעודים, כציוויים, שאינם באים ממקור 'פטריטי' מוגבל, אלא ממקור מוחלט, כולל-כל. גם הארץ המיועדת אינה 'מולדת', ארץ הלידה; יש 'לעלות' אליה, להיאבק עליה, לזכות בה, להיבחן עליה, להיות ראוי לה - שוב, דווקא על ידי עמידה בדרישות ובציוויים שמעבר לכל 'אני לאומי'.

האם זה 'ימין'? איזו החטאת-האמת היא זאת כאשר דתיים-לאומיים מקבלים עליהם את הכינוי 'ימין'!

אין לישראל 'ימין' כלכל האומות. אבל גם 'שמאל' אין לו. התפנית שביצע ה'שמאל' שלנו זה-עתה מן המרכזיות של אתמול לליברליזם האמריקני של היום, מוכיחה שבשורשו אינו לא זה ולא זה, אלא פשוט הקוטב-הנגדי ללאומיות: האוניברסאליות. ואכן, ה'שמאל' הזה הוא בשורשו כל כך יהודי - בתביעתו הלא-מתפשרת לצדק עולמי, בביקורת-העצמית הנוקבת שלו, בהתאכזרות-העצמית שלו... אלא שבהיותו מנותק מלאומיותו היהודית, אורבת לו לצדק הזה, היחיד-בעולם, סכנת המחיקה-העצמית (ואמנם, ואוי לה לאותה נחמה, שונאי ישראל הם שלא יניחו לו למחוק את עצמו. מבעד לשבעה צעיפי אוניברסאליות, ואולי דווקא בגללם, יגלו את היהודי - וידחו אותו).

משתפת לימין ולשמאל כאחד הסכנה, שבהיותם מפורדים, ימשיכו שניהם לנגח זה את זה ולהרוס את עצמם, כל עוד לא יכירו באחדותם הבסיסית. אבל אין הפכים יכולים להתאזן אלא על ידי פניה אל נקודה שמעבר להם, הכוללת אותם - פניה אל מעבר לאדם ולעם כאחד.

אין זאת אמירה 'דתית', אלא קיומית. ואת פירושה המעשי נצטרך כולנו ללמוד...

אנחנו אומרים 'שמע ישראל', ובהמשך 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'. כל העניין של 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' הוא לכאורה דבר משונה. 'שמע ישראל' מקורו בתורה, קבלת עול מלכות שמים הנאמרת בקול רם ובהתלהבות. באמצע, בין 'שמע ישראל' להמשך הדברים הכתובים בתורה, אנחנו מכניסים עוד מילים. ביום הכיפורים יש עניין מיוחד ואנו אומרים זאת בקול רם, כמלאכים, איננו מתביישים, אבל בכל יום אנו מזכירים זאת בלחש. משונה. באמצע נכנס דבר שלא כתוב בטקסט של התורה, ואומרים אותו כאילו בגניבה, בלחש. בגמרא! מתוארת הצוואה של יעקב אבינו לבנים: "הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם", היקבצו כל שבטי ישראל, כל בני ישראל. בשבטי ישראל יש גם דברים מסובכים ומצבים שונים, אך כולכם יחד התקבצו ושמעו אל ישראל אביכם. יש דרשנים המתארים את אפרים ומנשה כ'סטודנטים מצריים', מכיוון שגדלו בתרבות מצרים. אך כולכם בואו ושמעו אל ישראל אביכם. בינתיים גדל דור חדש במצרים. יעקב אבינו בא מכאן, מארץ הקודש, וקעת עברו כמה שנים של שהייה בארץ גושן, והוא נפגש עם הבנים הללו שהם עם כל מיני סיכוכים. אצלו כל קבלת עול מלכות שמים מצויה בשלמות, אך לא כל כך ברור מה עם כולם. בגמרא מתואר שאצל יעקב אבינו, ישראל-יעקב - ד' אחד, אך יש צורך לברור איך אצל כולם. מתואר בגמרא תיאור דרמטי מיוחד שבו כולם פתחו וענו בקול אחד: "אבא, כשם שאין בלבך אלא אחד, כך אין בלבנו אלא אחד". כולנו שייכים לד' אחד. כשאבא שומע דבר כזה, כמובן, יש שמחה, ברוך השם. מתואר בדברי חז"ל שיעקב אבינו אמר: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", - על כל המשפחה.

יעקב אבינו והשבטים - זו שלמות עם ישראל. ישראל ואורייתא, ישראל ודבקות אלוקית, ישראל וקידוש השם. בפגישה הזאת של הבנים עם האבא מתגלית שייכות, דבקות, קרבת אלוקים אחת שלמה, כעין גילוי אליהו, 'והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם'³. האבות והבנים נפגשים יחד, הם חטיבה אחת בקידוש השם של שמע ישראל, בשייכות לריבוננו של עולם, ד' אלוקי ישראל. יעקב אבינו והשבטים הם היסוד של כל עם ישראל, כל נפשות ישראל, כולם יחד, מכאן ולכל הדורות.

מזמנת לשנה של
חיפוש וגעגוע
מפגש חי ומתחדש
עם עצמך
שנה של לימוד תורה
בירושלים

בואי ליום הכרות לשנת תשפ"ד
במכון אורה

י
אייר

י"ט
אייר

כ"ג
אייר

מחכות לך!

לפרטים נוספים והרשמה השאירו הודעה ונחזור אליכם, שוהם: 0525607494

על המאבק המתחולל בימים אלה בין שמאל לימין על רקע המאבק שקרע את הישוב היהודי בארץ ישראל לפני כתשעים שנה. מחשבות בעקבות הפגנת המחנה הלאומי השבוע

מרום, ולראות איך שצור ישראל מוליך אותנו על כנפי נשרים, להובילנו אל רוממותה של הגאולה. רק אם אנחנו מצדנו נתנער, להתרומם מכל השפלות של העבדות לכל מה שהוא זה, בין שהוא מתבטא בשפות זרות, בין שהוא בשפתנו אנו אם רק רוחו הוא זר וארסי לנו..." (מאמרי הראי"ה עמ' 159-158)

לדברי הרב קוק, השנאה והפירוד בתוכנו נובעים מן הריחוק מכל מה שריח יהדות בוקע ממנו. זהו "החמץ התרבותי" שגורם ליהודים להתכחש לזהותם וממילא - להתייחס אל אחיהם כאויבים, ושאותו יש לבער מתוכנו כדי לצאת לחירות. במילים אחרות: מי שמחובר לזהותו, לתרבותו, לארצו ולמדינתו, לא יוכל להעלות על דעתו את צמד המילים "מלחמת אחים".

איום שאין בו ממש

לפני כמה שבועות התראיין הזמר והשחקן יהורם גאון, חתן פרס ישראל, בתוכניתו של איש התקשורת רוני קובן. בקטע קצר מן הראיון, דבריו של הרב קוק קיבלו ביטוי חד ואקטואלי:

רוני קובן: "חלק מהאנשים מסתכלים עלינו עכשיו והם חיים היום בתודעה אמיתית של פחד, של פחד ממלחמת אחים, זה משהו שאתה פוחד ממנו?"

יהורם גאון: "לא תהיה פה מלחמת אחים לעולם. לעולם. זה עם שההוויה בו היא הוויה משפחתית, זה לא יכול לקרות שאנשים ילחמו אלה באלה. אני לא מאמין. זה מין איום שאין בו ממש. לא יהיה בו ממש לעולם. כי הארץ הזאת היא ארץ שבתחתיתה, בתשתיתה, היא ארץ של יחד. ככה אני מאמין".

מהו ההבדל בין התודעה מתוכה שואל קובן את שאלותיו לבין זאת ממנה עונה יהורם גאון? מהו ההבדל בין הנערה הצעירה מהפגנת הימין לשתי הנשים המבוגרות מהפגנת השמאל? נדמה לי שההבדל נעוץ בדיוק בנקודה עליה הצביע הרב קוק: כאשר מחוברים לבסיס הערכי המשותף של כולנו; לזהות העמוקה והשורשית שמחברת בינינו, אפשר להרגיש, חרף כל הוויכוחים, כמשפחה. אולם, כאשר אין בסיס תרבותי משותף ואין זהות משותפת, החשש והחרדה מפני פירוד הולכים וגוברים. וזהו אולי גם כל סיפור המאבק הנוכחי כולו על רגל אחת - האם זהו סיפורה של שפחה - סיפור על דיכוי של צד אחד את הצד השני, או סיפורה של משפחה - בה, אחרי ולפני כל המחלוקות והוויכוחים - אנשים אחים אנחנו.

ורוממים הננו נושאים את נפשנו בשאיפת בנינו בארץ, וחלילה לנו מרדת לדרגת עריצים פראים" (הארץ י"ג בניסן תרצ"ד).

על הכרוז חתמו אישים נוספים, בהם הרב שלמה הכהן אהרונסון, רבה של תל-אביב, הרב בן-ציון מאיר חי עוזיאל, מאיר דיזנגוף, דוד ילין ועוד. מה זיהה הרב קוק כגורם המרכזי לשנאת אחים?

לדברי הרב קוק, השנאה והפירוד בתוכנו נובעים מן הריחוק מכל מה שריח יהדות בוקע ממנו. זהו "החמץ התרבותי" שגורם ליהודים להתכחש לזהותם וממילא - להתייחס אל אחיהם כאויבים

מקור השנאה

באותו היום בו פורסם בעיתון הארץ הכרוז לעיל, י"ג בניסן תרצ"ד, פרסם הרב קוק בעיתון "ההד" מאמר לרגל חג הפסח, ובו התייחס למאבק התרבותי-זהותי, המסתתר מתחת למאבק הפוליטי המר בעקבות הרצח. הרב עסק בדבריו ביחס בין חירות לביעור החמץ העומדים במוקד חג הפסח, ועל ההיבט העמוק שהוא מסמל - היציאה לחירות מגורמים זרים ומשעבדים. דבריו החריפים מלמדים על זיהוי השורש הגורם למלחמה הפנימית בתוכנו: "...מי הוביל אותנו עד תהום החושך של שנאת אחים לאחים, עד כדי חורבן וקעקוע של כל מה שעלה בחרף נפש ובעמל דורות למעלה מכח אנוש, אם לא היניקה הזרה מהחמץ ומהשאור של המערכה הרוחנית, אשר העלתה שרטון בימי עלייתה של דרגת צמיחת גאולתנו. מי גרם לנו את כל העורון שלא נוכל להביט אל

כשחזרתי ממפגן העוצמה המרגש של המחנה הלאומי השבוע בירושלים, חשבתי על מילות שירו של דן אלמגור "ציונות בלי מרכאות" שנכתב בשנת תשל"ג, 75 שנה לקונגרס הציוני הראשון, והולחן והושר על ידי שלמה ארצי (וחנן יובל): "כך נולדה לה לפתע תנועה חדשה שדיברה ועשתה ציונות בלי בושה, והעם הנדהם התבונן בה נרגש וזקף את ראשו מחדש... והיום כששמים מסביבה מרכאות מבטה העיקש שוב פונה לבאות היא אומרת לעם: "החלום עוד לא תם יש ויש פה עוד מה לעשות. ולכן, לכן אני גם היום עוד ציוני זה אולי לא הגיוני אבל זה מה שאני".

זה היה מפגן של ציונות, מסורת, יהדות ואחדות - בלי מרכאות. לא של נגד אלא בעיקר של בעד. ומול כל זה, אני עומד משתהה למול סרטון של נערה צעירה בהפגנה שאומרת לשתי נשים מבוגרות מהפגנת השמאל: "כולנו אחים, כולנו אחים", והן, מביטות עליה, במבט מתנשא המהולל בחמלה, ואומרות לה ללא היסוס: "לא, לא, ממש לא". בשורות הבאות אנסה להתחקות אחר שורשי הוויכוח שמפלג את העם מראשית ימי הציונות.

על סף מלחמת אחים

ב"ג בניסן, ערב חג הפסח, תרצ"ד (1934), כשנה לפני פטירתו, פרסם הרב קוק, כרוז בעיתון "הארץ" ביחס למתח הגדול ששרר אז בין מחנות הימין והשמאל בארץ ישראל. מתח שהתפרץ בעקבות רצח יו"ר ההנהלה הציונית בארץ-ישראל חיים ארלוזורוב כשנה קודם לכן, על ידי שני אלמונים, מה שהוביל את היישוב בארץ אל סף מלחמת אחים, ופילג את היהודים בעולם כולו לשני מחנות עוינים: "המצב העגום [...] לרגלי המריבות הפנימיות והעזוועים [...] ושהם עלולים להרוס חלילה את כל עבודת בנינו המתחדש... נורא הדבר! האם הגענו עוד טרם נתבסס בנינו בארץ לידי המצב של ימי החורבן, אשר מלחמת אחים ומפלגות מסרה את ארצנו ואת מקדשנו וממלכתנו בידי האויב שהגלה אותנו מארצנו והרחיקנו מעל אדמתנו?" קולנו זה, היוצא ממעמקי לב-דוי של הכלל כולו, פונה אל כל איש אשר רגשי המשטמה המפלגתית לא העבירו על דעתו עד כדי לשלוח אגרוף-רשע נגד אחיו [...] [ב]חיחוד אל ראשי המפלגות [...] עליכם החובה לשים מיד קץ למצב הנורא [...] הפסיקו בכל כחכם מיד את כל מעשי פראות ואלמות [...] זכרו כי לאידיאלים נעלים

שקבעו ולדבר על הפגיעה. זה יהיה ביעור חמץ
שבמחשבה ובלב.

ד. חשוב לזכור שחמץ בזוגיות נוצר משניהם
ללא אשמתם. עצם השוני והניגוד, יוצר חמץ
ביניהם. ממש כמו שחמץ נוצר **משני המרכיבים**
שהם קמח ושמרים. כשמ שאירים בצק זמן
רב גם ללא שמרים, הוא מחמיץ. קונפליקטים
שנשארים זמן רב ללא בירור, יוצרים חמץ זוגי.
ה. ניתן יהיה **לבער את החמץ בפועל** ע"י הבירור,

בהקשבה וברצון להבין זא"ז ולהגיע
להסכמות ולהחלטות שייטיבו עם
שניהם. בסופו של דיון ובירור -
החמץ שביניהם יישרף כלא היה.
ו. בדרך כלל יישארו קשיים שבעיני
השני הם חמץ ולא תמיד יהיה ניתן
לבערם. הבירור הזוגי, יאפשר
להם **לבטל ולבער מראש** חמץ
נוסף שאולי לא יהיה ניתן לבערו.
ההרגשה הטובה שביניהם בביעור נכון של
חמץ זוגי, תגרום להם לבער מריבות בהמשך
ביתר קלות ובנעימות.

ז. כשמבערים חמץ, מברכים עליו. זוהי מצווה.
ביעור חמץ זוגי - גם הוא מצווה, למען שלום בית.
יהי רצון שכאשר נבער חמץ בערב החג
הבעל"ט, נתכוון גם **לביעור החמץ שבלב,**
במחשבה, בדבור ובמעשה ונוכה למיצי הזוגיות,
מתוך חירות הנפש, מכוח חג החירות.

לתגובות ולשאלות וכן להצעת נישואים המעניינים
אתכם - esteravr@gmail.com

מכבד ויעיל. זה נכון כאשר בני הזוג חוששים
מעימות הדדי ומעדיפים לטאטא את המריבה/
מחלוקת, כאילו אינה קיימת. המחשבה
שמאפשרת מצב כזה בדרך כלל היא: שאין
זמן, זה רק יזיק יותר... או מה שמצוי ביותר:
"זה יסתדר עם הזמן".

הכלל הוא: **שחייבים לבער מריבה, כדי שלא
תחזור פעם נוספת ובעוצמה גדולה יותר אם
מתעלמים ממנה. אך נותרת שאלה אחת.**

מירב הייתה כל כך פגועה ונסערת,
עד כדי כך שלא הייתה פנויה רגשית
ומחשבתית לנהל בירור יעיל ביניהם,
למרות הפגיעה. מכיוון שהייתה
במצב רגשי סוער, הדיבורים על
מה שקרה העצימו את הכאב.
הפרשנות שלה שבעלה לא משתף
פעולה איתה ואולי לא אכפת לו
ממנה וכד', גרמה לעוצמה רגשית
שלילית קשה ביותר עד ששיחה
לילית הייתה ללא תועלת ואף מזיקה.

מהו הזמן והאופן הנכון לביעור מריבה?
א. לפני ביעור החמץ, בדיקת החמץ נעשית
לאור הנר. הבדיקה והביעור ייעשו רק **ביניהם,**
בצנעא.

ב. חשוב להבטיח **זמן מדויק ומעשי** שמראה
התחייבות ורצון להתעניין בפגיעה ולקחת
אחריות כל אחד על חלקו.

ג. עד אז, **להאמין בטוב שביניהם, לבער את
החמץ מהלב** ע"י רגשות חיוביים, להמשיך
את סדר החיים בידיעה שיוכלו לברר בזמן

ביעור חמץ בנישואין

מירב התקשרה אלי וביקשה פגישה אישית
בהקדם. כשהגיעה, ראיתי את עיניה עייפות
וסביב עיניה הייתה נפחות. זו פגישה ראשונה
אישית, אחרי שתי פגישות זוגיות. אנחנו כבר
מכירות. הבטתי בה וחייכתי. "היה לי לילה נורא.
אני מותשת". אמרה ושמטה את ראשה לאחור.
"מה קרה?" שאלתי. "אתמול בערב, נפגעתי
מבעלי עד עמקי נשמתו ואמרתי לו שנפגעתי.
כעסתי, בכיתי ואמרתי לו שאין מצב ללכת
לישון במצב כזה. ברוב חוצפתו, הוא אמר לי
שהוא מעדיף שאירגע ונלך לישון ומחר נדבר
על מה שקרה. אני הרגשתי שהוא מתחמק
ושהוא לא מודע לגודל הפגיעה בי. אז אמרתי
לו שאין דבר כזה לישון בצורה כזאת. מדרכת
כלות אמרה לי שאם הולכים לישון עם הפגיעה,
במשך הלילה זה תופח למימדים גדולים יותר.
לכן היא אמרה שחייבים לדבר אפילו כל הלילה,
עד שמוצאים פתרון. הוא לא הסכים. הוא אמר
שעם הרגשות האלה שלי, זה יתפח יותר ועדיף
לדבר מחר. לא הייתי מסוגלת לשתוק. בכיתי,
צעקתי ומלבד להביא לי כוס מים, לא הסכים
לשתף פעולה ולדבר על מה שפגע בי... הוא
שאל אם אני יכולה שנדבר היום. אבל אני
כבר לא מסוגלת. העדפתי להגיע אלייך כדי
להירגע... תודה שהסכמת לקבל אותי, למרות
ההכנות לפסח..."

אכן, יש אומרים שחשוב לבער את המחלוקת
בין בני הזוג בהקדם ולא להשאיר אותה לתפוח
לממדים שאולי הם כבר לא יוכלו לברר באופן

בפסח הזה שרית שרה גרינברג

ובפסח הזה
אבקש
לחגוג חירות.
את זו החרוטה על לוחות ליבי.
את זו שהתפללתי עבורה,
שיזכיר בי את אור נשמתו הטהורה
מימי ראשית.

ובפסח הזה
אבקש
לחגוג אביב.
זה המגיע בכל שנה ושנה,
מבשר את ההתחדשות שבקרבי.
את ניצני התקווה שבצבצו,
לאחר לילות של בכי ונהי.

ובפסח הזה
אבקש
לחגוג יציאה ממיצרים.
אלה המזכירים את התעלות הצרות
שבהן עברתי,
כדי להתעלות בתוכי.
כדי לגלות עוד פיסת אלוקים בקרבי.

המשך המאמר של הרב טרבלסי מעמוד 3 <
אולם לבד מהדמיון הרב בין קרבן תודה לקרבן פסח, יש הבדל
יסודי ביניהם. קרבן תודה נאכל עם מצה אך גם עם לחמי חמץ
"על חלת לחם חמץ יקריבנו", ואילו הפסח נאכל רק עם מצה.
בכך אפשר לבאר את כוונת השאלה בפיוט "מה נשתנה", שבכל
הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה, שאין הכוונה ללילות רגילים
(שהרי בדרך כלל לא אוכלים בהם מצה), אלא לילות שיש בהם
קרבן תודה. והשאלה היא מה נשתנה שבכל הלילות שמקריבים
קרבן תודה אוכלים חמץ ומצה ואילו בלילה הזה שגם כעין קרבן
תודה אוכלים רק מצה.
התשובה לכך היא שהתודה בפסח היא על יצירת האומה. הבני
יששכר⁶ מסביר שהמצה היא **לחם שנאמן ליוצר שלו. לחם ממשך
לתפוח ומשנה צורתו גם לאחר שיד האומן סיימה ללוש ולעצב
אותו. אך המצה נשארת נאמנת בדיוק לצורה שטבע בה יוצרה.
השוני בקרבן הפסח שנאכל רק מצה מלמד שהתכונה אשר עליה
מושתתת האומה הישראלית היא נאמנות מוחלטת לרצון ה' כמו
המצה שנשארת נאמנת לרצון האומן שיצר אותה.**

1. גבורות ה', א.
2. סימן תעה
3. טור תכח, ד.
4. ברכות נד.
5. זיג.
6. מאמר ח, א.

שאלות בהנדה

- מהן ארבע לשונות הגאולה?
- מהו הסימן הרביעי בליל הסדר?
- מה עושים ב"רחצה"?
- מה מברכים על אכילת המרור?
- מהם 3 הדברים שמי שלא אמר אותם לא יצא ידי חובתו?
- מהם הסימנים שנתן רבי יהודה בעשר המכות?

« צו - שבת הגדול

שלחו אלינו תשובות באתר ערוץ מאיר לילדים, ואולי תזכו בפרס!

תמונות בהנדה
מצאו למה התמונות רומזות מתוך הגדת פסח

חידה

הסבירו: חמץ פחות מצה שווה שלוש

המלצה השבוע

היכנסו לדף חג הפסח באתר ותיהנו ממגוון התכנים לפסח של ערוץ מאיר לילדים!

מזרזים למזורזים

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ פּוֹתַחַת בְּצוּוֹי "צו אֶת אֶהְרֹן וְאֶת בְּנָיו לְאֹמֵר... חֲז"ל מְסַבְּרִים שֶׁהַמְּלָה 'צו' מְלַמֶּדֶת שֶׁה' אָמַר לְמֹשֶׁה לְזַרְזוֹ אֶת הַכֹּהֲנִים לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה שֶׁל קֶרְבֵּן הָעוֹלָה. 'צו - לְשׁוֹן זְרוּז'.

הַדְּבָר הַזֶּה קֶצֶת קֶשֶׁה, שֶׁהֵרִי חֲכָמֵינוֹ אוֹמְרִים בְּהִרְבֵּה מְקוֹמוֹת שֶׁיִּפְהָנִים זְרִיזִין הֵם, זֹאת אוֹמְרֵת שֶׁאֵת הַכֹּהֲנִים מְאִפְיֵנֶת דְּוֹקָא מִדַּת הַזְּרִיזוֹת, אִזּוֹ מְדוּעַ צָרִיךְ מֹשֶׁה לְזַרְזוֹ אוֹתָם בְּמִיָּחָד?

הַתְּשׁוּבָה הַיָּא, שְׁדוֹקָא מְפַנֵּי שֶׁהַכֹּהֲנִים הֵם זְרִיזִים, אֶפְשָׁר לְזַרְזוֹ אוֹתָם עוֹד יוֹתֵר וְלִהְיֵרִיץ אוֹתָם לְקַיֵּם אֶת הַצְּוִי. כִּי מִי שֶׁהוּא זְרִיז, אֶפְשָׁר לְצַפּוֹת מִמֶּנּוּ שִׁיזְדַּרְזוּ, לְעַמֵּת מִי שֶׁהוּא עֲצֵלָן - לְפַעְמִים כִּבְרֵי מִתְאַשִּׁים מִמֶּנּוּ וְאֶפְסְלוּ לֹא מְנַסִּים לְזַרְזוֹ אוֹתוֹ.

מְכַאֵן אֲנַחְנוּ יְכוּלִים לְלַמּוֹד, שֶׁאִם מִישׁוֹ - כְּמוֹ אָבָא וְאִמָּא שְׁלֵנוּ - מְבַקְשִׁים מְאֵתְנוּ לְעַשׂוֹת מִשׁוֹ, זֶה אוֹמֵר שֶׁהֵם מְאִמְיָנִים בְּנוֹ יוֹדְעִים שֶׁאֲנַחְנוּ מְסַגְלִים לְעַשׂוֹת זֹאת! זוֹ מְחַמָּא בְּעִבְרוֹנוֹ! אִזּוֹ בּוֹדָאֵי אֵין סִבָּה שְׁנַתְעַצֵּל, אֲלֵא עֲלֵינוּ לְהַזְדַּרְזוֹ וְלִהְיוֹכִיחַ כְּמָה אֲנַחְנוּ זְרִיזִים בְּאֵמֶת!

יש, ערוץ הילדים

- אמרתי לקמץ אחד ששתיקה שווה זהב. מאז הוא לא דיבר איתי...
- מה כתוב על דלת חדר הכושר? הכניסה לציבור הרחב...
- איך קוראים למי שיש לו פחד גבהים? ירא שמיים...

1

זוכה עלון פרשת ויקהל-פקודי: יהודה מייזלס!

תורת האילן
ליל הסדר מאת יוסי שחר. להזמנת סדנאות קומיקס: 0549-256994

המצה היא מצד אחד לחם עוני ומצד שני לחם חירות. לכאורה תארים סותרים, אך יש כאן מסר עמוק - דווקא ישראל שהם לכאורה עבדים ומסכנים הם בני החורין ודווקא המצרים הם המשועבדים ליצר ולמנהיגים. כי החירות היא בלב. בנקודת המבט.

להתלמד אנו צריכים איך לסגל לנו את אותו הרוח הגדול של החירות, אשר זרח עלינו אמנם בתקופות המאירות שלנו, ואשר יצא כברק נוצץ בהופעתה של הגאולה הראשונה, גאולת מצרים, אשר נגלה עלינו מלך-מלכי-המלכים הקדוש-ברוך-הוא בכבודו הגדול וקירבנו לעבודתו, שהיא חירותנו הגמורה, והרים אותנו משפלותה של העבדות הנכריה אשר שוא היא עבודתה.
עולת ראי"ה ב, עמ' רמה

על סדר היום
הרב שלמה אבינר

לעיני כל עמי העולם - אינן דרך ארץ. לפני שמלמדים ילדים תורה, מלמדים אותם מידות טובות. לפני שמלמדים דמוקרטיה, מלמדים אותם דרך ארץ. יש המתלוננים שילדינו חצופים. הם אינם אשמים. אם בארזים נפלה שלהבת, בנבחרה העם, מה יגידו אזובי הקיה. זה הסוד: דיבור בנחת, לימוד זכות, כבוד, אהבה.

כי מהי דרך ארץ? מוסר טבעי ושכל טבעי. בלי ההקדמה הזאת, כל הדמוקרטיה מתעוותת ונכשלת, מתמוטטת ונשחתת. לכן נזכור: חילוקי דעות - כן, חילוקי לבבות - לא. אנו עם אחד. הפגנות כן, אך חסימת כבישים, צרחות, עלבונות, דחיפות, זריקות אבנים - אינן דרך ארץ. הלבנת פני חברו - אינה דרך ארץ. הריסת הכלכלה, הצבא, החברתיות והאחוה - אינה דרך ארץ. האשמות ועלבונות

דרך ארץ קדמה לדמוקרטיה

מתנגדי הרפורמה המשפטית מנמקים ומאיימים: אתם הורסים את הדמוקרטיה. ותומכי הרפורמה משיכים מלחמה שערה: אדרבה, אנו מחזקים את הדמוקרטיה. אין מחלוקת. הכל תלוי כיצד מגדירים דמוקרטיה, ויש עשרות צורות, כפי שכבר כתב אפלטון וכן אלקסיס דה טוקוויל, Alexis De Tocqueville. יש אפילו דמוקרטיה טוטליטרית, ולעומתה דמוקרטיה מתגוננת, Defensive Democracy, כמעט חסרת כח. על כל פנים, לכולי עלמא, הדמוקרטיה היא הדבר החשוב. היא לעילא לעילא, אך יחד עם זה היא מאוד שברירית, לכן יש לשמור עליה כעל בבת עינינו. אך האמת חייבת להיאמר שדמוקרטיה היא לא הכל בחיים, יש דברים נוספים, ואפילו חשובים יותר: מוסר, צדק, יושר, יהדות, משפחה, ילדים, עוני. על כל פנים, יש מרימים את הדמוקרטיה מעל ראש כל הערכים. עבורם הדמוקרטיה היא עצמה התורה, כל התורה, מעל התורה. אז יש תמיד לזכור שדרך ארץ קדמה לתורה, או לענייננו, דרך ארץ קדמה לדמוקרטיה.

ערוץ מאיר לילדים במבצע מטורף!
אחד מי יודע?!

התלמוד הבבלי

חודש היכרות
בשקל אחד!

meirkids.co.il לגדול באהבה

עולם תוכן של אלפי תוכניות ומשחקים שהילדים שלכם אוהבים!

הצטרפו עכשיו <<

שלחו ווטסאפ או התקשרו למספר 073-2379860 או חפשו בגוגל "ערוץ מאיר לילדים"

ערוץ מאיר לילדים
מבית מכון מאיר

מוסר בעולם חילוני
קריאה ביקורתית בשיטת קומט'ס פטנוול.
ספר זה מחפש איזון בין אושר למוסר. הוא בנוי על שלושה יסודות: מטריאליזם, רציונליזם והומניזם.
בעריכת הרב שלמה אבינר והרב ד"ר אריאל רוט.
כ. קשה, 312 עמ'

ניתן להזמין בטלפון: 02-9973168
או באתר **החדש**: www.ChavaBooks.co.il
ניתן להשיג את כל ספרי ההוצאה בידינו **ספרים** רח' אבן ישראל 3 ירושלים

שליחת הציבור שלכם
מבית מקור ראשון

רוצים להגיע למאות אלפי בתי אב בציבור הדתי? **איתנו אתם יכולים!**

- הפצה שבועית של עלוני פרשת השבוע ופרטים בכל בתי הכנסת ברחבי הארץ
- הדרכת מודעות בבתי הכנסת ובריבויים דתיים
- דיוור ישיר בכל רחבי הארץ

היקף ויחידות: מעל כל בתי הכנסת בישראל ורחבי הארץ
היקף ויחידות: קדם דפוס דפוסים
איסוף וישיטת מוצרים בניילון לפי הזמנה. הידוק בסיכות הכנסת אינטרטיב לילדים

לפניכם:
052-8808538
00528808538@gmail.com